

L o k a l h i s t o r i e m i d t i N o r d s j æ l l a n d

Dette nummer handler om Bendstrup og især om gården Hejreholm og om slægterne derfra.

Lis og Peter Preis – Hejreholms ejere siden 1.1.2000. (Foto: Henrik Wittchen).

Dette er Lokalhistorisk Nyt nr. 2, juni 2012, 9. årgang fra
Lokalarkivet for
Alsønderup-Tjæreby Sogne
i Hillerød Kommune
-et arkiv for almindelige menneskers historie og egnshistorie-

Stor tak for sponsorstøtte til arkivet fra

Entreprenørfirmaet Brødrene Jørgensen I/S, Klostergården, Frederiksværksgade 168, 3400 Hillerød. Tlf. 4821 0428. Fax 4821 0458. Mobil 4826 2804 (Henrik Jørgensen). Mobil 2146 2805 (Steen Jørgensen).

Nordtag A/S v/ direktør Jørgen Simonsen, Mestervangen 7, 3220 Græsted. Tlf. 48 36 36 36, fax 48 36 36 30, www.nordtag.dk

Thorkild Jørgensen VVS Aps., Aut. VVS-installatør, Ryagergårdsvej 3, Annisse, 3200 Helsingør. Tlf. 48 79 13 60, mobil 20 11 85 57.

G. D. A. , tømrer- og snedkermester Gert Dyrlov Andersen, Torsholms Allé 8, Tulstrup, 3400 Hillerød. Tlf. kontor 4828 5550, mobil 2028 9950, fax 4828 6746

Kontorland A/S - Alt Til Kontoret. Industrivænget 15, 3400 Hillerød. Tlf. 48 25 36 66.- <http://www.kontorland.dk>

DanBolig, Søderberg/Nielsen Aps. Frederiksværksgade 7, 3400 Hillerød. Tlf. 48 24 21 11, Fax 48 24 21 11. E-mail: Hilleroed@danbolig.dk

Joan & Ole Starks Gårdbutik. Harløsevej 164, Harløse, 3400 Hillerød. Tlf. 4824 6361.

Hallum Electric, Aut. El-installatør, Tulstrup Have 9, Tulstrup, 3400 Hillerød, Tlf. 4828 7813. Mobil 22 90 78 13, www.hallumelectric.dk E-mail: fh@hallumelectric.dk

Tømrer Lodberg Aps., Syrenvej 1, Tulstrup, 3400 Hillerød. Tlf. 48 28 34. Bil. 21 28 68 29., Fax. 48 28 65 36.

Harløse V V S, Aut. Gas-, vand- og sanitetsmester, Harløsevej 172, 3400 Hillerød. Tlf. 28 25 04 49 www.harloesevvs.dk E-mail: vvs@harloesevvs.dk

Tulstrup Kompост, Nejedevvej 20, Tulstrup, 3400 Hillerød. Tlf. 48 28 60 81.

HHM Ejendomme A/S. Ejendomsudvikling og rådgivning. Krakasvej 7 C, 3400 Hillerød, Tlf. 48 26 48 00. www.hhmejendomme.dk.

Blikkeslager Claus Larsen, Aut. Gas-, sanitets- og vandinstallatør, Brunebjerg 26, Tulstrup, 3400 Hillerød. Tlf. 48 28 65 00. Mobil 40 40 82 90.

Ullerød Superbrugs. Midt i Lokalarkivets medlemskreds, Start dagens indkøb tidligt – vi åbner alle hverdage og lørdage kl. 7.00. Frederiksværksgade 119, Ullerød, 3400 Hillerød. Tlf. 4826 0289.

Dines Jørgensen og Ca. A/S. Rådgivende Ingniorer F.R.I. Kirsebæralle 9-11., Ullerød, 3400 Hillerød. Tlf. 48 26 06 66. E-mail: dj@dj-co.dk - www.dj-co.dk

Hanne & Gert Weidekamp, "Kulsviergården", Pibe Møllevej 7, Alsønderup, 3400 Hillerød. Tlf. 28 88 79 80. E-mail <Weidekamp@os.dk>

P.M. Belægning, Brolægnings-, flise- og anlægsarbejder v/ Palle Madsen, Ravnsbjergsbjergvej 16, Nejede, 3400 Hillerød. Tlf. 48 28 69 44, biltlf. 23 25 05 06, fax 48 28 69 53,

J. Jensen A/S, Højlundevvej 8, 3540 Lyngby. Tlf. 4825 3535. www.j-jensen.com Nedrivning, Bygge- & Anlæg. Jord & Kloak. Affaldssortering. Asbest- & PCDsanering, Salg af brugte byggematerialer.

Støtteforeningen for Alsønderup Sogn

Alsønderup Lokalråd har overdraget til Lokalarkivet at opbevare rådets arkivalier. De kan nu altid ses i arkivet, som takker for overdragelsen.
--

Landsbyen Bendstrup i Alsønderup Sogn

Bendstrup har sit navn efter en mand, som hed Bendt – en fordanskning af det katolske helgennavn Benedikt. Altså er landsbyen navngivet efter kristendommens udbredelse. Landsbyen er nok påbegyndt af en mand ved navn Bendt, som har ryddet skov her, har opdyrket jord og har bygget en gård. Andre har gjort det samme samtidig eller senere, så der blev en lille udflytterlandsby ud af det.

En mindre udflytterby kaldtes i datidens sprogbrug en torp. Endelsen "torp" i bynavne blev i talesprog nedslidt til rup-, drup og –strup. Bendts Torp blev altså til Bendstrup.

Så vidt vides er Bendstrup ikke omtalt på skrift før i 1500-årene, så den er nok en ret ung landsby. Den har nok lignet de nu forsvundne andre skovlandsbyer i Gribskov som Toggerup og Tibberup.

Udsnit af Caspar Wessels kort over Nordsjælland fra 1768. I øverste fjerdedel til højre ses "Alsønderup" med kirketårn og lidt til højre "Benstrup" – omkranset af skovsignatur beliggende som en landsby i rydninger i skoven. Bemærk at bogstavet "s" skrives her anderledes, end vi gør nu. Selv om kortet måske ikke er helt nøjagtigt, ses det dog tydeligt, at arealerne med skovsignatur er meget mere omfattende end senere hen og også omfatter arealer, som senere betegnes som overdrev. Vejføringerne er næsten som i nutiden, om end ikke helt gennemført tegnet. I Bendstrup er dog vejkydset mellem Baunevej, Kagerupvej, Fruebjergvej og Damvejen tydeligt. Huse uden for landsbyerne var på den tid så sjældne, at de er indtegnet med navn, f.eks. Sultepothuset og den daværende Bendstrup Smedie på Kagerupvej lidt nord for Bendstrup by. Samtlige gårde og huse i Bendstrup lå ellers på den tid klumpet sammen inde i landsbyen.

Den jord, der hørte til landsbyen, var landbrugsmæssigt ikke særlig god, fuld af bakker med grus og sand og mange lave vådområder med sur, udyrkelig jord. Bendstrup var mindste landsby i Alsønderup Sogn efter antal gårde med kun fem gårde. I Alsønderup var der ni, i Nejede ti og i Tulstrup otte.

I 1777 tredelte man efter kongens ordre det store, hidtil fælles overdrev mellem byerne Højbjerg, Bendstrup og Alsønderup. Kongen ejede jo det hele. Det skete ved, at man opmålte et kort som man slog streger på som delelinjer. De kan svagt ses på kortet side 5. Ude i terrænet skete der tilsyneladende ingenting. Overdrevet lå udyrket hen uden bebyggelser mellem de tre landsbyer. Det blev brugt til græsning for landsbyernes køer, får og heste. De gik løse rundt. Der var en del træer på overdrevet og meget buskads. Her kunne man hente en del brændsel og gærdsel – gærdsel kaldte man grene og kviste til at flette gærder om de tre vange. Det var nødvendigt for at holde de løsgående husdyr ude fra de dyrkede agre i vækstperioden.

I 1700-årene var det endnu ikke rigtig til at se, hvor overdrevet holdt op, og Gribskov begyndte, for skoven var også nødvendig til græsning af bøndernes dyr. Tilvækst af træer skete ved selvsåning, men blev hæmmet af bøndernes dyr, som gnavede af dem som små. Derfor så skoven dengang ikke ud som en skov i dag. Den var lys og åben med store krogede træer. Deres agern og bog var vigtig føde for de løsgående svin. Græsningen i skov og overdrev fordeltes ikke efter areal, men vist efter hvor mange af hver slags dyr beboerne i hver landsby fik tilladelse at lade græsse.

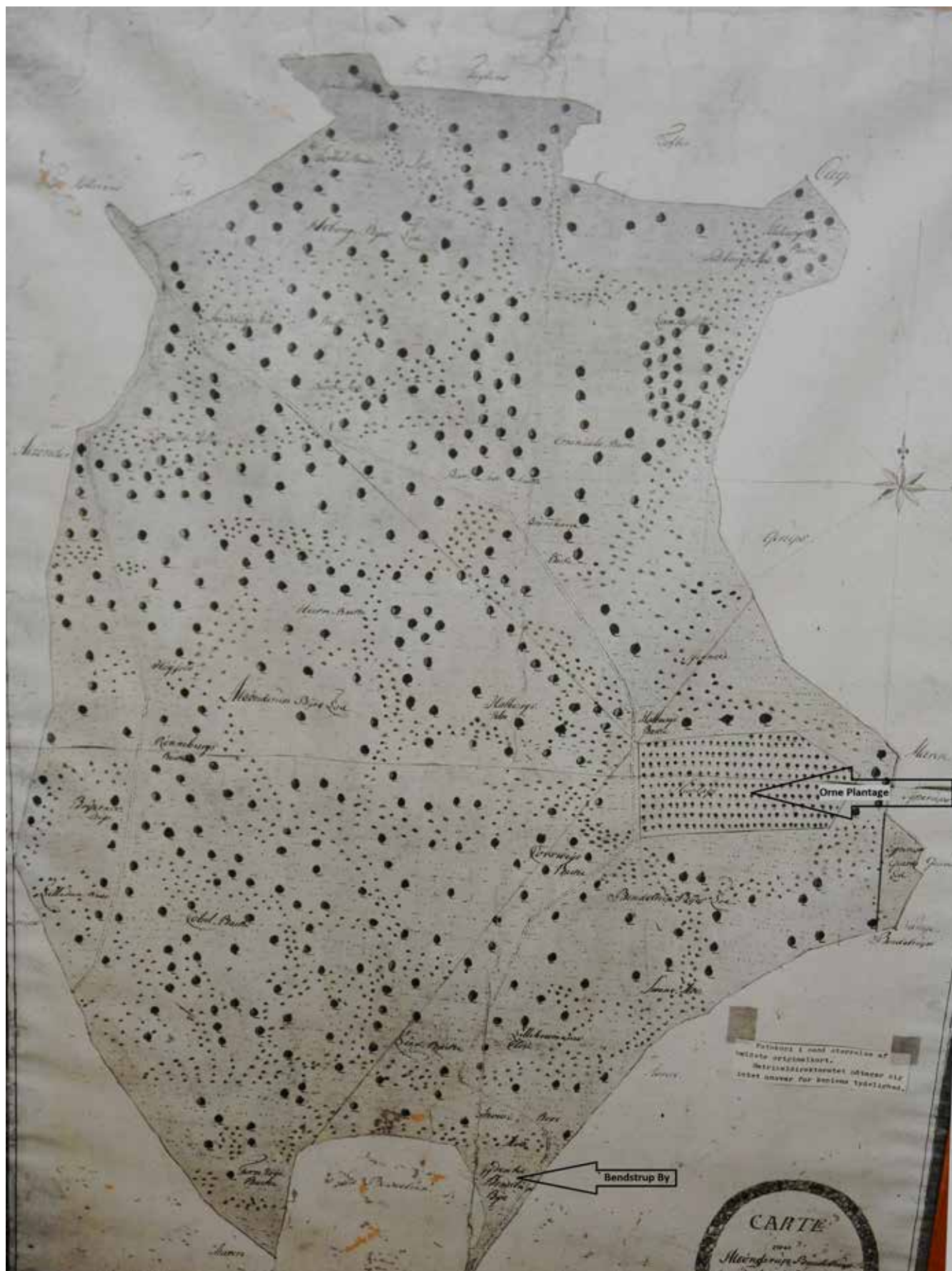
De danske skove kunne ikke længere forsyne landet med nødvendigt træ. Kongen indkaldte den tyske forstmand von Langen, vistnok i 1762, til at lede og organisere skovbevaring og –plantning. Han lavede så en storstilet kortlægning og plan herfor. Han gik i gang bl. a. med nye træsorter og også med nåletræer.

Han fik tilplantet det område på overdrevet nord for Bendstrup, som så blev kaldt Orned Plantage. Hjørnet når ud til skovløberstedet før den nuværende Solbjerg Engsø på vejen fra Bendstrup mod Kagerup. Vi ser plantagen indtegnet på kortene på side 5 og side 7.

Von Langen fik også udlagt det fælles overdrev mellem Højbjerg, Alsønderup og Bendstrup til senere skovfornyelse. Vi kan se på kortet side 3 og 5, at der er tegnet træer samlet eller spredt som skovsignatur på området.

Men tilplantningen af overdrevet blev senere opgivet. Man sagde, at antallet af eksisterende stammer som højskov var for få. Kongen havde vist heller ikke råd til mere kostbar skovplantning og –fornyelse. Overdrevsjorden blev så efter den senere udskiftning i 1786 fordelt mellem de eksisterende bøndergårde eller udlagt til små husmandssteder.

Kort fra 1778 ved delingen med lige, tynde streger af det fælles overdrev mellem Højbjerg, Alsønderup og Bendstrup. Se udbredt signatur for trævækst. Pile viser beliggenheden af Orne plantage og Bendstrup By, hvis jord er hvid, fordi det ikke er overdrev..

På næste side ses den ældste opmåling af landsbyen Bendstrup fra 1786 og dens jordtilliggender, sket fordi man skulle i gang med udskiftningen af jorden. Endnu er jordens hovedinddeling i tre vange, og i hver vang ligger et antal dyrkede agre – de hvide felter med striber. Nord ud af landsbyen ser man bedst markeringen af vangene tæt på begge sider af vejen – Bendstrup Gyde kaldte man den vej. En gyde er en vej, hvor der ligger noget tæt på begge sider, her gærderne om vangene. Det var gennem den gyde, man drev landsbyens køer ud til græsning på overdrevet .

Landsbyens mange dyrkede agre lå i de tre vange. Man satte gærder om vangene, for at de altid løsgående kreaturer ikke kunne komme ind og æde af kornet i de dyrkede agre i dyrkningsperioden. I hver vang ses der også mange områder, som ikke er dyrkbare som sand- og grusbakker, moser, sumpe og sure enge. De dyrkede agre er med punkter markeret som strimle. Det symboliserer, at hver gård havde tillagt flere strimler jord i hver ager. For at kunne komme til, måtte man fra alle byens gårde pløje, så og høste på samme tid i hver ager, selv om man gjorde det fra hver gård for sig i sine strimler jord i ageren. Det blev en rationel form for landbrug. Derfor kom en omfattende reform sidst i 1700-årene. Udskiftningen kaldte man det.

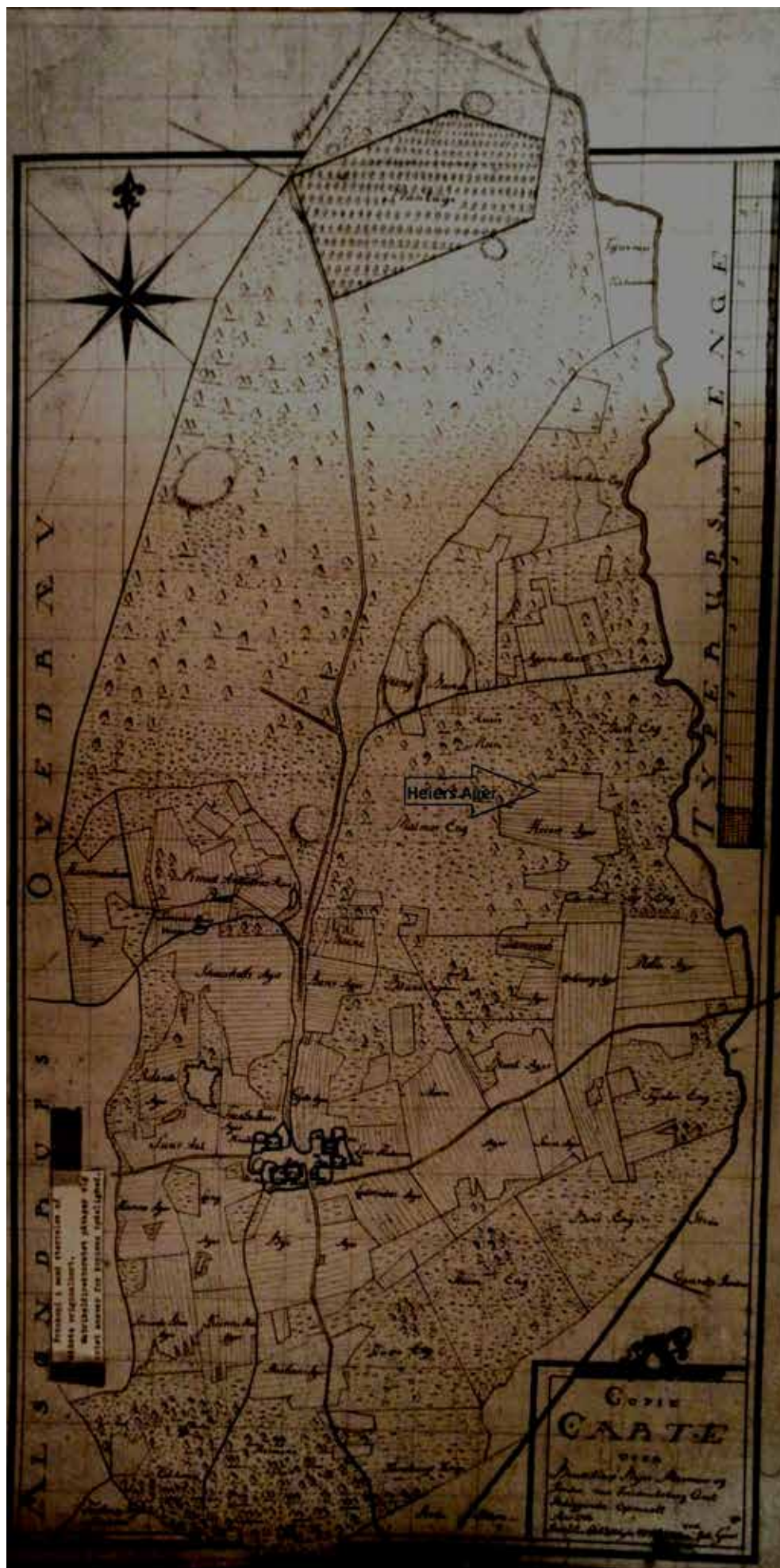
Langs kortets højre side er der uden for landsbyen Bendstrups jord med lodret skrevet "Typperups Venge", som markerer, at her hører jorden til den nu for længst nedlagte landsby, Tipperup, lidt længere inde i skoven.

På kortet ses en vanskelig læselig tekst i hver enkelt dyrket ager. De dyrkede agre havde alle navne, for det var nødvendigt at vide, hvilke agre man talte om, når alle gårdfæstere havde strimler jord i hver ager.

Der er en pil til ageren i midten til venstre. Man kan måske se, at der står "Heier Ager" – nok efter den dengang besværlige ukrudtsplante "hejregræs", hvis rødder den tids landbrugsredskaber ikke rigtig fik bugt med.

Vi foregriber her denne fremstilling ved at nævne, at når der ved udskiftningen i 1786 blev flyttet en gård ud fra landsbyen til det område, som omfattede den hidtidige Heyers Ager, så blev det meget naturligt for landmåleren, som stod for udskiftningen, at give den gård navnet "Hejreholm".

På den tid fik gårde normalt navne efter naturforekomster, ikke efter fugle, så hejrefuglen har næppe nogen forbindelse med navnet Hejreholm. Gårdene havde indtil da kun numre, så kongens embedsmænd kunne holde styr på skattebetaling og fæsteforhold. Vi kan ikke se numrene på dette kort, men landmåleren har skrevet navnet på gårdfæsterne på opmålingstidspunktet. Derfor kan vi se, at det er gård nr. 5, som fik navnet Hejreholm ved udflytningen. Vi ser, at to gårde er bygget sammen. Overleveringen siger, at de brændte.

Kort fra 1786 over Bendstrup by og jorder og overdrev.

Hejreholms beboere

Vi kender navnene på kongens gårdfæstere på gård nr.5 tilbage til 1664. Fra 1687 til 1731 var det en Hans Rasmussen, og så var det hans søn, Lars Hansen, til 1783. Efter ham overtog kongens nevø, Hans Nielsen, så fæstet på gården, og han var på gården til 1820.

I Hans Nielsens tid skete udskiftningen i 1786 og 33 år senere, i 1819, fik han selvejerskøde på gården "Heyesholm" og overgik fra at være gårdfæster til at være gårdejer. I 1820 var han ca. 60 år og kunne nu som selvejer overdrage gården til sin svigersøn, Hans Bendtsen, mod aftægt på gården for sig og konen.

Udskiftningen af jorden i Bendstrup fandt sted i 1786, altså 27 år før dette kort fra 1813. Gårdene har nu fået samlet deres jord. Vi ser nr. 1, Kildeholm, nr. 2. Bauneholm, nr. 3, Marielyst, nr. 4 Tidselholm, hvor disse fire gårde endnu lå inde i landsbyen, og så nr. 5 Hejreholm, der er flyttet ud af landsbyen i retning øst-nordøst. På kortet her fra 1813 har vi med en pil markeret Hejreholms beliggenhed – samme sted som den dag i dag..

Nr. 6 er ikke en af de oprindelige gårde. Arealet blev parcelleret fra til Knud Andersen som "huslod", et husmandssted med jord. Han var før gårdfæster på gården Marielyst, som han havde overdraget til en svigersøn. Denne overtog senere ejendommen, som fik havnet Hvilenborg. Den har siden altid været ejet af efterkommere af Knud Andersen, for tiden Marianne Gebhard, født Jørgensen, som overtog ejendommen efter sin far, Hans Morten Jørgensen. Et meget stort antal mennesker med forfædre i Alsønderup Sogn, også blandt sognets nuværende beboere, har i øvrigt Knud Andersen som en af deres aner.

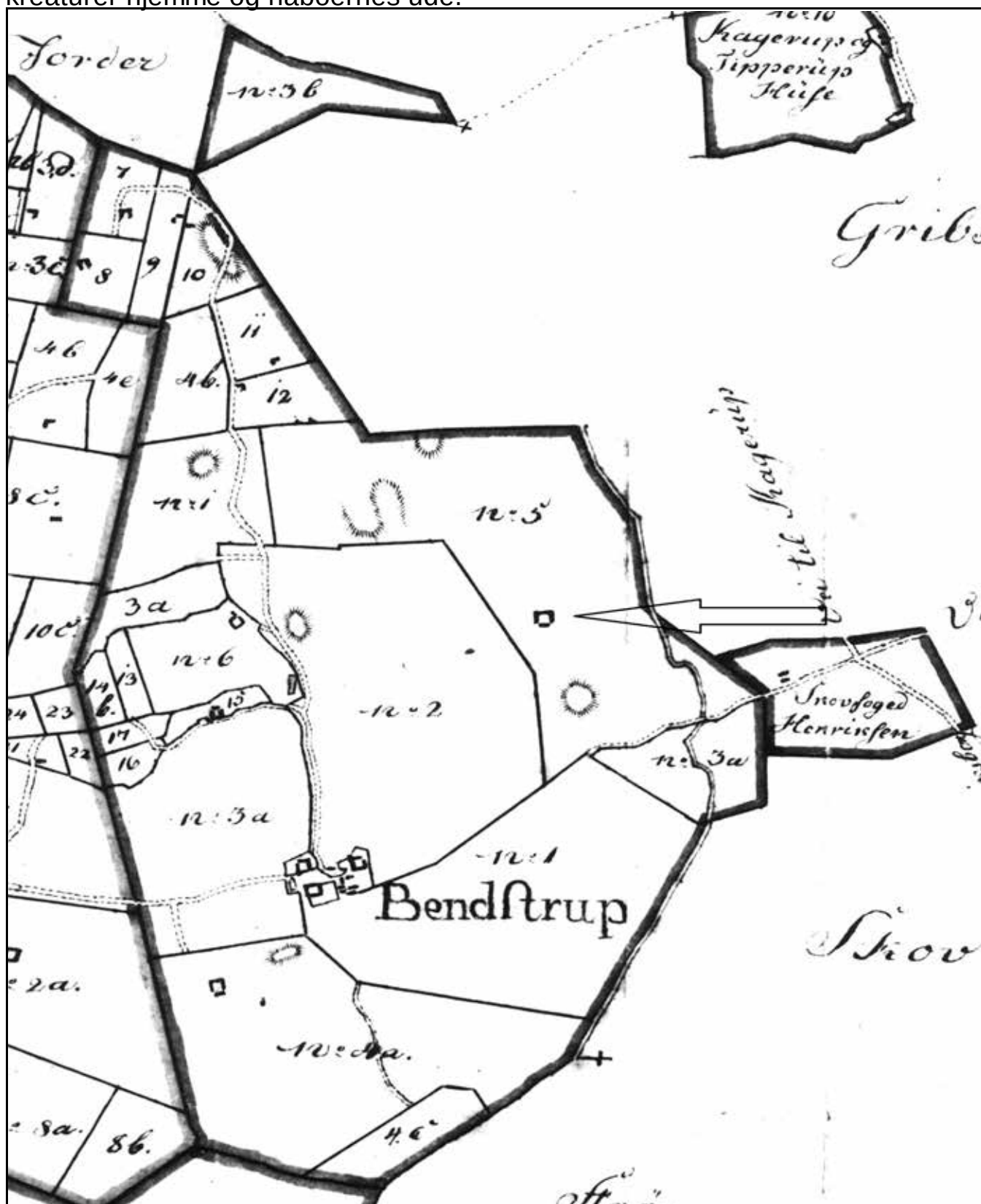
En ide bag udskiftninger var at individualisere den enkelte gård ved at give hver gård et samlet areal, så gårdfæsteren alene blev ansvarlig for sit eget landbrug og frigjort fra det gamle fællesskab om dyrkningen.

Der blev i tiden mellem 1786 og 1813 også oprettet nogle husmandssteder med matrikelnumrene 7, 8, 9, 10 11,12, 13, 14 ,15, 16 og 17. Beboerne af de fleste af disse oftest meget små ejendomme måtte have bierhverv eller gå på arbejde ved siden af for at klare sig. Bl a. var der en husmand som arbejdskraft for hver gård. Flere af disse ejendomme blev siden lagt sammen med andre, eller ejerne købte tillægsjord.

Gårdene fik også nogle overdrevslodder, som hurtigt solgtes fra og blev til parcelliststeder. De fik så gårdens matrikelnummer plus et bogstav, og hovedparcellen fik så tilføjet bogstavet "a" til sit nummer.

Ved fredsskovloven fra ca. 1805 blev grænserne til skovene fastlagt. Vi ser her, at der står "Grib Skov" øst for Bendstrups jord, hvor der på kortet side 7 stod "Typperups Venge". Dette område blev altså ved fredsskovloven i 1805 en del af Grib Skov, og Tipperup var eller blev nedlagt.

Der blev sat hegn – mest stendiger - om skoven og ansat hegnsmænd. Bøndernes græsning af kreaturer og svin i skoven måtte ophøre. Men dengang var udskiftningen jo for længst sket, som vi har skrevet om, hvorefter naboer måtte hegne hver deres egen jord mellem sig for at holde egne kreaturer hjemme og naboernes ude.

Udsnit med Bendstrup af matrikelkort fra 1813. Pilen viser hvor Hejreholm ligger.

Gården har nok slet ikke navn efter fuglen – en hejre, men fra ugræsset og ukrudtet "hejre" eller "hejer", før i tiden et flerårigt ukrudt i rugmarkerne med

rødder vistnok næsten som kvikgræs – vanskeligt at udrydde med fortidens redskaber.

På den holm i landskabet, som man kaldte Hejreholm, er det sandsynligvis mere udbredelsen af dette slemme ugræs end hejrefuglen, som har fremkaldt navnet. Vi kender heller ikke til gårde med navn efter fugle her på egnen.

Landmåleren, som i år 1786 forestod opmålingen af Bendstrup bys jorder og tildelte hver af de fem gårde et samlet areal, gav også gårdene navne. Hidtil havde de kun haft numre i kongens fæsteprotokol, og folk i landsbyen kaldte jo i daglig tale bare hver gård efter navnet på den mand, som for tiden var kongens fæstebonde på gården.

Landmåleren, som havde været al landsbyens jord rundt i sine opmålinger, må så have fundet det passende at give den gård, som blev flyttet ud på "Heier Ager", navnet "Hejreholm".

En anden gård i Bendstrup gav han navnet "Tidseholm", også efter en besværlig ukrudtplante, som man søgte at begrænse ved at vandre kornmarkerne igennem i forsommeren og brække dens blomster af, så den ikke kunne sætte frø.

To andre af Bendstrups 5 gårde fik navnene "Bauneholm" og "Kildeholm", også efter forekomster på deres jord. Den femtes navn, "Marielyst", kender vi ikke oprindelsen til, men kan regne ud, at det er givet efter en kvinde, som nok har boet der. I vore dage har ejerne kommercialiseret gårdens navn til "Dyrlægegården", men det hører jo nok op, når dyrlægen engang holder op.

Ved udskiftningen i 1786 fordelte landmåleren jorden mellem de fem gårde, så de fire kunne blive liggende inde i landsbyen, men jorden til den femte nåede ikke ind til landsbyen, og den måtte flyttes ud og genopbygges. Det var ikke så vanskeligt med naturens materialer, lerklinede vægge og stråtag. Hejreholm kom på den måde til at ligge, hvor gården ligger den dag i dag.

Hans Bendtsen ejede så Hejreholm fra 1820 til op omkring 1850, hvor hans svigersøn Anders Jacobsen overtog den. Det var så, især via kvindelinjerne, den femte generation i samme slægt på gården.

I 1855 solgte Anders Jacobsen imidlertid Hejreholm til en Søren Nielsen fra Slingerup og tilsyneladende uden slægtskab med de tidligere generationer på gården. Hans hustru og to børn var også født i Slingerup. Som led i købet skulle han give Arnold Jacobsens svigerforældre aftægt på gården.

Anders Jacobsen og Ellen Hansdatter dukkede senere op i Alsønderup Sogn som ejere af Egebjerggård i Nejede. Deres børn er der mange efterkommere efter.

En søn, Hans Andersen, blev ejer af Danshøjgård i Nejede. Hans datter var gift med sognefoged Carl Jensen, Vanggården i Ebelholtvang. Deres barnebarn, Viggo Jensen, ejer i dag Vanggården, og et af deres oldebørn,

Martin Jensen, bor på Vester Strødam. Og en søn af ovennævnte Hans Andersen fra Danshøjgård var Anders Andersen, Klostergården i Ebelholtvang. Han var far til Anna, gift med Hans O. Nielsen, Skovlystgård i Nejede. Deres sønnesøn, Torben Boe Nielsen, bor i Alsønderup.

En datter af Anders Jacobsen og Ellen Hansdatter, Ellen Marie, født i 1860, blev i 1882 gift med Lars Nielsen fra Brudegård i Alsønderup. De havde det parcelliststed på Nejedevej 22, som i vore dage kaldes Møllehøjgård. Af deres mange efterkommere kom en del til at leve i Alsønderup Sogn. Vi kan bl. a. nævne Asta Troelsen og hendes søn, Jørgen Troelsen, samt Eigil Nielsen, Gydelandsgård, og Gunnar Madsen, Ravnsbjergvej, og af hans børn bl.a. Palle og Leif Madsen, Hanne Larsen og Lis Møller Nielsen.

Disse efterkommere og et meget stort antal ikke nævnte har således en ane fra Ellen Hansdatter, født på Hejreholm i Bendstrup og gift med Anders Jacobsen.

Tilbage til dem, der blev boende på Hejreholm

Det vil sige Søren Nielsen fra Slangstrup, som købte gården i 1855 af Anders Jacobsen for 10.500 rigsdalere. Han skulle skaffe penge til sit køb, og det var før, der var banker. Man lånte privat mod pant i ejendommen. Søren Nielsen lånte 1400 rd. af en udrider Petersen, Frederiksborg Nyhuse, 1300 rd. af en Chr. Hansen, Freerslev, og 300 rd. af en Hans Petersen, Nødebo. Hvem disse långivere ellers var, ved vi ikke.

Måske har Søren Nielsen haft problemer med sin økonomi, for allerede i januar 1857 efter knap to år sælger han Hejreholm for 10.500 rigsdalere, samme beløb, som han selv gav for gården, til "Hr. skovfoged Sigismund Bruhn". Hvor Søren Nielsen flyttede hen, ved vi ikke.

Samme dag i 1857, hvor skødet tinglyses, tinglyses også et pantebrev i Hejreholm på 10.500 rd., som Bruhn låner af "Vexelmægler Ed. Lorentzen", som nok bor i København. Det lån tyder på, at skovfoged Bruhn har lånt hele købesummen og ikke selv har betalt en eneste daler af de 10.500 rd.

Sigismund Bruhn var kongelig skovfoged i Strøgårdsvang. På kortet side 9 fra 1813 ses skovfogedstedet markeret på østsiden af Bendstrup, samme sted hvor det ligger i nutiden. Der står Skovfoged Henriksen på kortet, han var en forgænger for skovfoged Bruhn. Der var dengang landbrug til skovfogedens embede, og hans udbytte af at drive dette landbrug var en del af hans løn. Bruhn var født i Nødebo Sogn, hvor hans far havde sin embedsbolig som kongelig skovrider. Bruhns hustru hed Thora Grønbæk og var født i København. I 1860 havde Bruhn også en Michael Frederik Grønbæk boende som forvalter, formodentlig en slægtning af hans kone.

Pibe Mølle var i sidste del af 1800-årene ejet af en møller Grønbæk, som oprettede Pibe Møllens købmandsforretning og bageri, da næringsfrihedsloven var trådt i kraft fra 1862 og havde ophævet købstædernes eneret på den slags. Vi antager, at møller Grønbæk var beslægtet med Thora

Grønbæk. Vi ved, at møller Grønbæk havde en søster, som var gift med landmåler Wilsbeck. Han ejede en kort periode Sophienborg gods i Ullerød og senere Bybjerggård i Nejede i Alsønderup Sogn, hvor han var en velkendt mand.

Tilbage til skovfoged Sigismund Bruhn og Hejreholm

Skovfoged Bruhn havde Hejreholm i godt 10 år. Den 25. juli 1867 udstedtes skøde fra Bruhn som sælger til Karl Julius Flensborg, 26 år, født i København. Han og hans kone, også født i København, flyttede til Hejreholm, for efter folketællingen i 1870 har de børn født i Alsønderup Sogn.

Der er en mundtlig overlevering om, at skovfoged Bruhn skulle have tabt Hejreholm i kortspil. I Alsønderup-Tjæreby Lokalarkiv har vi ikke noget, som kan bekræfte den myte. Bruhn var 55 år i 1867, og Flensborg var 26. Men det kan selvfølgelig ikke udelukkes, at skovfoged Bruhn har tabt så meget i kortspil, at han har været nødsaget til at sælge Hejreholm.

Karl Flensborg ejede kun Hejreholm i seks år. I september 1874 tinglæses skøde på Hejreholm fra Flensborg til en Peder Jacobsen. Ham ved vi p.t. ikke mere om. Men efter ca. 10 måneder tinglyses skøde den 1. aug. 1874 fra Peder Jacobsen til Julius Jacobsen, formodentlig en søn. Peder Jacobsen og hustru fik som del af salget aftægt på gården.

Den nye ejer, Julius Jacobsen, får økonomiske problemer. Folk, som han skylder penge, får i januar 1878 afholdt offentlig løsøreauktion "ved execution" på Hejreholm, og der tvangssælges 1 brun hoppe, 1 sortbroget ko, 3 store og 5 mindre svin og en rejsefjedervogn med to agestole.

Men det bliver værre. Selve gården Hejreholm kommer på tvangsauktion. Der skal vist holdes fire auktioner, for ved tredje auktion den 31. marts 1879 er en overretssagfører Schellerup, København, højestbydende med 31.000 kr. Man havde i 1875 haft pengeombytningen fra dalere til kroner. En rigsdaler ombyttedes til 2 kroner, derfor kaldte man stadig en to-krone for en en daler. Der skulle så senere være en fjerde auktion.

Men den 23. juli 1879 tinglæses skøde på gården Hejreholm fra Julius Jacobsen til Hans Nielsen. Han var 27 år, født i 1852 i Helsingørsgade på Løkkegård i Højbjerg, som hans far, Niels Kristoffersen, ejede.

Hans Nielsen betalte 40.000 kr. for Hejreholm – 9.000 mere end sagfører Schellerup bød ved auktionen 21.3. Hans Nielsen må tilsyneladende med denne købesum have tilbudt Julius Jacobsen et beløb stort nok, til at han kunne betale sin gæld og undgå fjerde og sidste tvangsauktion.

Hans Nielsen var i 1878 blevet gift med Karen Marie Jensdatter. Hun var født i Sundbylille i Jørlunde Sogn i 1841 og over 10 år ældre end ham.

Trods sin unge alder var Hans Nielsen allerede ejer af Manderupgård i Slangørup Landsogn. Vi ved intet om det, men gætter på, at hans kone har ført penge ind i ægteskabet.

Udsnit af nyere kort, hvor Hejreholm er tydeligt markeret. Gårdene Marielyst og Tidselholm er her flyttet ud af landsbyen. Bendstrup Skole er bygget i 1885 på stedet, hvor Marielyst tidligere lå. Mod nord ses, at Orne Plantage er udvidet mod syd forhold til tidligere kort. Ejendommen Hvileborg, som er omtalt tidligere, er her nævnt på kortet. Jordarealet til Strøgårdsvang Skovfogedhus ser ud til at være det samme, som på ældre kort. Pølsen går fra syd til nord og danner på en lang strækning skel mellem Grib Skov og Hejreholms jord, hvor igennem der er indtegnet et tilløb til åen.

I 1880 bor Hans Nielsen og hans kone på Hejreholm, for deres datter Marie er anført som født 7. marts 1880 i Alsønderup Sogn.

Men Hans Nielsen må i perioder have haft en forpagter på Hejreholm, for i folketællingen i 1890 nævnes som forpagter en K. Dybgaard Svegaard med hustru Alfrida Kaahl, 35 og 29 år, men uden børn.

På et tidspunkt køber Hans Nielsen en tredje gård, Tidselholm, i Bendstrup. Han kan ikke få sine folk i Bendstrup til at passe både Hejreholm og Tidselholm, og familietraditionen lyder, at han og hans familie derfor tager permanent ophold på Hejreholm.

Den 28. november 1901 døde Hans Nielsen pludselig, 49 år gammel. Efter familieoverleveringen sank han sammen i stalden på Hejreholm og var død.

Hans og Karen Marie Nielsen fik sønnen Jens Nielsen, født i 1879, datteren Karen Marie, født i 1880, og sønnen Niels, født 1882.

Niels blev ejer af gården Brønsholmdal i Kokkedal.

Karen Marie blev i 1903 gift med sønnen på nabogården, Bauneholm, Peter Petersen, som vist var født i 1864. Han overtog Bauneholm og købte tidligt også gården overfor, Kildeholm. Peter Petersen fik tilladelse til at lægge dens jord ind under Bauneholm og nedlægge Kildeholm som landbrugsejendom. Bauneholms bygninger nedbrændte i 1912, og de nuværende bygninger blev opført. Som det ses på disse bygninger, var Peter Petersen og hans kone velstående gårdmandsfolk. De havde stort folkehold. Når de kørte roer hjem, var det med tre fastvogne, hver med to heste for. Deres datter Karen, født i 1911, blev gift med lærer Anders Jensen, Bendstrup Skole. De flyttede senere til Stege på Møn.

Peter Petersen på Bauneholm havde nogle ældre halvbrødre. En var Søren Petersen, født i 1848 og ejer af Egebjerggård i Nejede. Han skrev sidst i 1920-erne et par erindringskrivelser om Bauneholm, Bendstrup og Alsønderup Sogn, som nok er de mest værdifulde og pålidelige øjenvidneskildringer, vi har i lokalarkivet om den sidste halvdel af 1800-årene her.

Jens og Margrethe Nielsen på Hejreholm

Jens Nielsens mor solgte Hejreholm til ham i 1906. Han havde i 1904 giftet sig med Margrethe Andersen, som var født i 1881 på Mangholmgård i Alsønderup, ejet af hendes far. De fik seks børn, hvoraf en døde som 20-årig.

Ældst, fra 1907, var Karen. Hun blev gift med Niels Jensen, ejer af Brunholmgård i Nejede, hvor hans slægt havde boet fra før udskiftningen i 1776. De fik syv børn, hvoraf Gert og Frede Brunholm Jensen overtog gården.

Axel Nielsen overtog som senere nævnt Hejreholm efter sine forældre. Forældrene flyttede til den nu nedrevne villa Frederiksborgvej 8 i Helsing.

Margrethe Nielsen som ung, født i 1881 på Mangholmgård i Alsønderup.

Jens og Margrethe Nielsens datter Bertha, født i 1914, blev gift med Valdemar Sørensen, Højbjerg ved Helsingør. Han handlede med forskelligt. Da brugen af landbrugsmaskiner blev meget forøget, oprettede han en maskinforretning på Frederiksborgvej 8 i Helsingør. Det var på en grund, som hørte til den villa, som hans svigerforældre, Jens og Margrethe Nielsen, boede i.

Sønnen Evald Nielsen fra 1910 blev gift med Eva Larsen fra Valby Sogn, og de blev ejere af Kurregård på vejen mellem Helsingør og Valby. En dattersøn ejer i dag gården.

Yngste datter var Ingeborg, født i 1916. Hun blev gift med Emil Kofoed, Højbogård, Laugø Huse ved Helsingør. De fik to sønner og to døtre.

Jens og Margrethe Nielsen og deres børnebørn, fotograferet da deres guldbryllup blev fejret på Hejreholm i 1954.

Ved Jens og Margrethes guldbryllupsfest på Hejreholm i 1954 blev deres datter Karen og hendes mand Niels Jensen fra Brunholmgård i Nejde også fotograferet sammen med deres syv børn.

Axel og Inger Nielsen på Hejreholm.

Axel Nielsen, født i 1911, overtog i 1941 Hejreholm efter sine forældre, som flyttede til den nu nedrevne villa Frederiksborgvej 8 i Helsingør. Axel blev gift med Inger K. Pedersen fra Kregme, født i 1915..

Gårdens bygninger var opført i ca. 1846, 1905, 1912 og 1913, og der var 78 tdr. opdyrket land plus 6 tdr. land skov ved Axel Niensens overtagelse, oplyste han i 1947 til en bog om egnens landmænd. Et adskilt, større areal, som ligger op til skoven syd for Fruebjergvej, hører med til gården. Det hørte vistnok oprindeligt til gården Tidselholm, som Axel Niensens farfar i sin tid købte. Da Tidselholm senere blev solgt, udskiltes dette areal vistnok og blev lagt til Hejreholm. Det brugtes som græsning, men der var skov nok på, så Axel Nielsen på et tidspunkt fik en del af området registreret som fredsskov. I balance mellem tilvækst og afhugst kunne trævæksten forsyne Hejreholm med brændsel.

Axels hovedinteresse lige fra drengeårene var jagten. Han var derfor medstifter af Alsønderup Jagtforening og også fra ungdommen aktivt medlem af Alsønderup Skytte og Gymnastikforening, og i nogle år i bestyrelsen. Som ung deltog han sammen med sine brødre i skydekurrencer og fugleskydninger alle vegne og vandt både penge og præmier. Han var også aktiv gymnast i Alsønderup Forsamlingshus i mange år.

Axel Nielsen, nr. 2 fra højre, med slips, sammen med andre skytter i 37. skyttekreds, Alsønderup. Yderst til højre Knud Knudsen, ejer af Lykkesholmgård i Nejede. Nr. 3 fra venstre er vognmand Svend Aa. Nielsen, Alsønderup,

Hejreholms beliggenhed langs Gribskov gjorde gården ideel til jagt. Vildtet trækker ud af skoven for at søge føde i det åbne landskab. Axel Nielsen solgte aldrig skudt vildt, men hans datter Inge fortæller, at kosten hjemme meget hyppigst stod på vildt, ikke kun hjort, men også ænder, fasaner og harer. Axel var som nabo også hyppigt inviteret med på skovjagter.

Axel Nielsen tog også del i det lokale liv og var i en del år i bestyrelsen for Alsønderup Brugsforening og i bestyrelsen for DLG i Tjæreby.

Inge og Axel Nielsen ved deres guldbryllup i 1991.

I mange år havde Axel Nielsen et fodermestepar og en karl på gården, men efterhånden som mekaniseringen skred frem, ansatte han ingen ny foder-mester. Hans svoger Valdemar Sørensen handlede først med Alfa Laval malkemaskiner og senere med traktorer og alle slags landbrugsmaskiner, så på Hejreholm blev man løbende forsynet på et ret tidligt tidspunkt.

Da Axel sluttede med malkekøer i 1967 var hans børn store nok til at hjælpe til efter skoletid, og Axel Nielsen holdt ingen karl længere .

Da han som ældre ikke selv magtede at passe jorden, hyrede han Ole Stark, Harløse, til det.

Axel Nielsen boede hele sit liv på Hejreholm, undtagen da han var karl på gården Dybendal, på hvis jord Frederikssund Hospital i nutiden ligger, og da han var på Dalum Landbrugsskole på Fyn.

Axel Nielsen døde på Hejreholm i 1997 og Inger Nielsen døde i 1999. Hejreholm blev herefter solgt til Lis og Peter Preis, som ses på omslaget af dette blad. De har, siden de flyttede hertil, støttet Alsønderup-Tjæreby Lokalarkiv som medlemmer.

Axel og Inger Nielsen fik tre døtre og en søn. Den yngste datter, Inge Merete Nielsen, var medstifter af Alsønderup-Tjæreby Lokalarkiv og har nu i 24 år været arkivmedarbejder og bestyrelsesmedlem. Vi har med tak modtaget væsentlige oplysninger og fotos fra hende til dette magasin.

Tekst: Ole Blåkilde. Illustrationer: Henrik Wittchen & Lissi Carlsen.

"Fra glasplade til i-phone".

Alsønderup-Tjæreby Lokalarkiv er med i en stor fotoudstilling på Folkemuseet om mennesker, begivenheder m.v. i Hillerød og omegn. Der vises lokale udviklinger for perioden, fra fotografiet kom i brug, og til nutiden. Udstillingen forsynes med fotos af Folkemuseet, Lokalarkivet på Hillerød Bibliotek, Lokalhistorisk Forening for Skævinge og omegn, Alsønderup-Tjæreby Lokalarkiv og Brødeskov Lokalhistoriske Forening.
Udstillingen forventes at åbne 14. september 2012.

Lokalarkivet har ikke længere bankkonto i Danske Bank, Hillerød, men alene i Nordea Bank, Hillerød afd. Vi trykker selv indbetalingskortene. Der var desværre en mangel på de indbetalingskort, vi udsendte til nytår.

Det er nu rettet for fremtidige indbetalingskort, men husk – det er billigere at betale via netbank eller kontant end på posthus og i bank

Læs her, hvordan du finder arkivet !

Om ALSØNDERUP-TJÆREBY LOKALARKIV

Oprettet i 1988 – ikke kun for medlemmer – alle er velkomne

Find arkivet: Kør til Alsønderup og ad Baunevej (vejen til Bendstrup). Kør ind efter skolen ved de små skilte til Baunevej 12 og Rønnehuset og gå til skolebygningen til højre og ned ad kældertrappen frem til lokale 014.

Åbent alle mandage 18.00-22.00 Anden dag og andet tidspunkt kan altid aftales med arkivlederen .

Arkivets post-, telefon- og e-mail-adresse er hos **Arkivleder Lissi Carlsen**, Stutmesterparken 3, 2. sal, 3400 Hillerød. Tlf. 48 28 64 49. E-mail: lissi@carlsen.mail.dk.. **Kasserer Jørgen Petersen**, Lyngbakken 6, Alsønderup, 3400 Tlf. 48 28 76 57. E-mail: sander_petersen@live.dk **Kontingent i 2012**, 110 kr., par i alt 150 kr. **Sponsorer** 500 kr, gerne efter behag mere. **Bank**. Nordeareg. nr. 2276 kt. nr. 8968504194.

CVR-nr. 30320573. **Dette medlemsmagasin.** Kommer 4 gange årligt, altid 20 sider, eget tryk

Redaktør: Ole Blåkilde, tlf. 48 71 38 62, e-mail: oleblaakilde@mail.tele.dk . **ISSNnr:** 1603-7561. **Modtagere af bladet:** Medlemmer, sponsorer, presse, Hillerød Byrådsmedlemmer, andre arkiver m. fl. **Eftertryk** tilladt med kildeangivelse. Lokalarkivet drives af ulønnede for medlemskontingenter, gaver, sponsortilskud og indtægter ved arrangementer. Regnskabet trykkes i bladets nr. 1 hvert år. Hillerød Byråd stiller arkivlokaler til rådighed, mens søges ikke om kontante tilskud.

Hejreholm, øverst et postkort, nok fra omkring 1920 efter børnenes tøj at dømme, og for neden et nutidigt foto fra 2012, taget af Henrik Wittchen. Det ses, at de nuværende ejere har restaureret gården med stor respekt for dens oprindelige udseende.

Lis og Peter Preis ændrede stuehusets indretning totalt efter deres overtagelse af Hejreholm. De lod udbygningerne tække på ny og foretog forskellige andre renoveringer. De fastholdt bygningernes oprindelige stil, og hvor denne var ændret før deres tid, søgte de at føre bygningernes ydre tilbage til, som det oprindeligt havde været.